

Škofova navodila

NAVODILA OB KRSTU, PRVEM OBHAJILU IN BIRMI

Zakramenti uvajanja v krščanstvo (krst, birma in evharistija) spadajo k polaganju TEMELJEV celotnemu KRŠČANSKEMU ŽIVLJENJU. Krst namreč vernike prerodi, birma jih okrepi in v evharistiji prejemajo kruh večnega življenja (prim. KKC 1212).

Duhovniki in drugi pastoralni delavci nemalokrat doživljajo zmedenosti, nevednosti, pa tudi »zahteve« s strani nekaterih staršev krščencev, prvoobhajancev, birmancev in tistih, ki bi radi prevzeli službo botra, pa za to nimajo pogojev. Ker gre za zelo pomembne dogodke za rast v veri, je enotno pastoralno delovanje zlasti ob težjih primerih velikega pomena. V temelju gre za vprašanje vere oz. nevere. Starši brez vere ali s šibko vero, brez osebnega odnosa z Bogom, imajo v pripravi otrok in sebe na te zakramente veliko težav in izgovorov glede pogojev, priprave in posledično zahtev glede dneva in ure obhajanja zakramentov.

V primeru, da ni zagotovljena niti minimalna verska vzgoja in rast otrok v veri, je primerno krst in birmo odložiti v skladu s predpisi cerkvenega prava. V luči nove evangelizacije je treba tudi takšne situacije prepoznati kot priložnost za začetek njenega procesa (PIP 46-50; zlasti 47 in 49). Že prošnja za krst nosi v sebi kal vere, zato je hkrati treba storiti vse, da tem staršem in botrom omogočimo konkretno pot poglobitve vere. Vsaka župnija naj ima izdelan načrt takšnega poglobljanja, da ga lahko v takšnih primerih takoj ponudi. Njihov odnos do nedeljske svete maše, pri kateri se Jezus daruje za nas, je gotovo eden izmed razpoznavnih znamenj njihove vere; zato naj ta program vključuje tudi uvajanje v skrivnost svete maše. Pomembno je upoštevati tudi razliko med krstom in birmo, saj se pri zakramentu birme lahko zgodi, da so otroci samoiniciativno s pomočjo sošolcev ali prijateljev prišli k verouku in se pripravili na ta zakrament. V takšnih primerih prakticiranje staršev nima več tako odločilnega pomena, čeprav ni nepomembno. Neredko pa postanejo takšni otroci evangelizatorji staršev. Cerkev ima glede verouka, priprave in prejemanja zakramentov ustaljeno in preverjeno prakso, ki ohranja svetost zakramentov in omogoča, da jih verniki obhajajo v zveličavno korist. Starši so svobodni pri svojih odločitvah. Nihče jih v nič ne sili. A tudi Cerkev je pri svojih zahtevah glede osnovnih pogojev za obhajanje zakramentov avtonomna in odgovorna, zato ne more sprejemati v bistvenih stvareh nasprotnih zahtev staršev ali morebitnih botrov. Izhajajoč iz 118 točke PiP-a bo treba

iskati in ponuditi različne poti predvsem vsebinsko, ne le količinsko (število let ali srečanj), dobro pripravljenih poti priprave tudi v duhu katehumenata.

Za lažje poenotenje pastoralnih odločitev dajemo škofje naslednja navodila:

* Redno se zakramenta svetega krsta in svete birme podeljujeta med sveto mašo in če je krščencev na isti dan več, naj bodo krščeni vsi skupaj (PZ 155). Priprava staršev in botrov na sam obred, je čudovita možnost za katehezo o veri in bogoslužju. V duhu PIP-a storimo vse, da bodo starši in botri spoznali in doživeli versko resničnost teh treh zakramentov, ki so zakramenti uvajanja, da bodo lahko naprej bolj zavestno versko vzgajali otroka. Ker Cerkev priporoča krščenje med velikonočno vigilijo ali ob nedeljah, da se čim bolj ohrani velikonočni značaj krsta, naj bo redno KRŠČEVANJE OB NEDELJAH (kan. 856); IN ČE KRŠČEVANJE NI PREPOGOSTO NAJ BO MED NEDELJSKO SVETO MAŠO, s tem je posebej poudarjen občestveni značaj zakramenta (Predhodna navodila v obredniku za krščenje točka 9). To velja tudi za starše, ki živijo v civilnem zakonu ali v zunajzakonski skupnosti, saj je to zanje edinstvena in milostna priložnost za spreobrnjenje. Po župnijah naj se uvede »krstna nedelja«, ki je glede na velikost župnije lahko enkrat ali dvakrat v mesecu. Izven nedeljske sv. maše in med tednom naj se krsti le izjemoma iz resnično tehtnih razlogov.

* Za krstnega in birmanskega botra veljajo določila cerkvenega prava (kan. 872 – 874 ter kan. 892 in 893) in Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem (PZ 180-183; 205).

Osnovna naloga botra je, da zastopa občestvo v sami pripravi kandidata in da pomaga pri verski vzgoji otroka ali jo zagotavlja v primeru, da starši tega ne zmorejo. Krščeni član nekatoliške cerkvene skupnosti pri krstu in pri birmi ne more biti boter, ker ni v polnem občestvu s katoliško Cerkvijo (kan. 205). Ker ne more prejemati zakramentov, zato tudi staršem ne more primerno pomagati pri zakramentalni vzgoji novokrščenca ali birmanca. Vzglede zakramentalnega življenja je namreč odločil pri iskreni in goreči vzgoji otrok v katoliški veri. Krščeni član nekatoliške cerkvene skupnosti je lahko, če živi po svoji veri in izpolnjuje določila svoje skupnosti, hkrati s katoliškim botrom priča krsta ali birme. Izjema so verniki pravoslavne Cerkve, ki so lahko pri krstu ali birmi pravi botri (Encheridion Vaticanum 2, 1241), pod istimi pogoji. Župnik župnije krsta naj v krstno knjigo poleg katoliškega botra zapiše tudi pričo in kateri nekatoliški cerkveni skupnosti pripada. Tudi v birmansko knjigo naj na isti način zapiše botra ali pričo.

* V duhu nove evangelizacije naj se pogosto oznanja, da formalno izpolnjevanje pogojev določil cerkvenega prava (kan. 872 – 874 ter kan. 892 in 893) še ni zadostno za službo botra ali priče. Kdor živi npr. v javnem pohujševanju (neplačevanje davkov, kratenje pravic delavcev in oškodovanje pri plačah, prešuštvo, razmerje, ogrožanje svojega zdravja in življenja z narkotiki, javno sramotenje vere ali Cerkve in zburjanje sovraštva /kan. 1369/, gmotno podpiranje in udeleževanje nemoralnih zabav ...) in s tem ne preneha, ni primeren za botra niti za pričo. Župnik naj o tem presodi in se po potrebi posvetuje s člani Župnijskega pastoralnega sveta.

* Krstni in birmanski botri ne morejo biti tisti, ki so krščeni in samo civilno poročeni, ker takšna zveza pomeni pomanjkanje vere in zaupanja v Božjo pomoč po zakramentu sv. zakona in potem tudi pri krščanskem življenju. Tisti, ki bi se lahko cerkveno poročili, pa tega še ne zmorejo ali nočejo, ne morejo biti niti priče pri sv. krstu in ne pri sv. birmi.

* Cerkevno poročeni in nato civilno ločeni ter ponovno civilno poročeni ne morejo biti ne krstni in ne birmanski botri. Ne glede na krivdo za ločitev, so s sklenitvijo novega, civilnega zakona, dokončno razdrli prejšnjo zakonsko vez in tako ugasnili luč milosti zakramenta sv. zakona. Tako so nehali biti znamenje tiste edinosti, ki pomeni zvezo med Kristusom, ženinom in Cerkvijo, njegovo nevesto. Z dejanjem civilne ločitve in novega civilnega zakona sicer niso izključeni iz Cerkve in je občestvo dolžno tudi zanje skrbeti. Niso pa v polnem evharističnem občestvu, ki pomeni popolno zedinjenje s Kristusom (kan. 915). Lahko so le priče pri sv. krstu in sv. birmi, če so sicer redno pri sveti maši, molijo, opravljajo dobra dela in versko vzgajajo svoje otroke. Velja pa določilo, da krščenec poleg priče mora imeti še botra.

* Botri ali priče tudi ne morejo biti tisti krščeni, ki še niso cerkevno poročeni ali že cerkevno poročeni in civilno ločeni ter živijo v zunajzakonski skupnosti (CD 93, 2). Njihovo stanje pomeni vztrajanje v javnem velikem grehu (kan. 915). Z načinom svojega življenja ne uresničujejo svetopisemske podobe moža in žene ter njune zveze in s tem ne uresničujejo razodetega cerkvenega nauka in določil o zakramentu sv. zakona. Čeprav se nekateri, ki živijo v zunajzakonski skupnosti, že pripravljajo na prejem zakramenta sv. zakona, dokler ga ne sklenejo, ne morejo biti botri niti priče. Njihovo objektivno grešno stanje, ki traja do cerkvene poroke, temu nasprotuje.

* Botri pa so lahko tisti, ki so bili cerkevno poročeni in civilno ločeni, a niso sklenili nove, civilne zakonske zveze in ne živijo v zunajzakonski skupnosti. Čeprav njihovo stanje pomeni rano za Cerkev, a ker niso prelomili zakramentalne zakonske obljube, ostajajo v njenem polnem občestvu in lahko obhajajo zakrament sprave ter prejemajo sveto obhajilo.

* Če po sv. birmi priča, prej cerkevno poročena, nato civilno ločena in ponovno civilno poročena, od cerkvenega sodišča pridobi ničnost cerkvenega zakona, se v birmansko knjigo vpiše kot boter šele po sklenitvi novega cerkvenega zakona.

* Starši se ne morejo imenovati botri, četudi sami pripeljejo otroka pred birmovalca (PZ 181).
* Krščenca ali birmanca, ki pri istem obredu hkrati prejemata zakrament sv. krsta ali sv. birme, ne moreta biti drug drugemu boter niti priča vere.

* Če odrasli katehumen oziroma birmanec ne more dobiti botra, naj bo kljub temu krščen ali birman.
* Če duhovnik presodi, da starši niso pripravljeni ali pa zreli za versko vzgojo otroka in za to nalogo ne morejo pridobiti botra, naj za primeren čas odloži krst otroka, nikakor pa ga naj ne odreče (kan. 868 &2). Staršem pa ponudi konkretno pot poglobljanja v veri.

* Če bo krst v tuji župniji, naj se starši najprej obrnejo na domačega župnika, ga o vsem informirajo in si od njega pridobijo dovoljenje za krst drugod. Župnik iz tuje župnije mora o podeljenem krstu primerno obvesti župnijo, od koder prihaja krščenec.

* Dosedanja ustaljena praksa v Sloveniji omogoča krščenim otrokom prejem prvega sv. obhajila po treh letih in prejem zakramenta sv. birme po sedmih letih verouka. Verouk brez obiska sv. maše in brez pričevanja vere staršev za otroka nima velike koristi. Če starši kljub vabilom župnika zavračajo obisk nedeljske in praznične sv. maše in nočejo sodelovati pri rednih pripravah otroka na prejem prvega sv. obhajila oziroma sv. birme, se lahko župnik po pametni presoji osebno pogovori s starši o

možnosti odložitve obhajanja teh dveh zakramentov za njihove otroke (kan. 913-914), da bi se v pridobljenem času zadostno pripravili. Vendar je treba biti pri tem dobrohoten, miren in predvsem spodbuden ter evangelizatorsko naravnani, ne pa paragrafarski. Omenjena zakramenta lahko otroci prejmejo, ko bodo starši resno sprejeli odgovornost za osebno versko poglobljanje in versko vzgojo svojih otrok, a je treba upoštevati predvsem pripravljenost otrok. Odrasli pa so lahko krščeni in birmani, ko izrazijo voljo glede zakramentov in so dovolj poučeni v verskih resnicah in utrjeni v krščanskem življenju (kan. 865&1; 891).

* Tudi v času zimskih in letnih počitnic ostane dolžnost obiska nedeljske in praznične sv. maše. Mnogi v počitnicah zapravijo vero, ker niso negovali svojega duhovnega življenja. Pritegnjenje v male skupine lahko ljudem pri odpravljanju te slabe prakse zelo pomaga. Omenjene smernice želijo biti pomoč pri vzgoji k večji odgovornosti staršev in botrov pri verski vzgoji otrok; duhovnikom pa naj pomagajo k poenotenju pastorale glede pripravljanja ljudi na obhajanje zakramentov uvajanja, katere cilj je dejanska poglobitev osebne vere vključenih. V primeru namernega kršenja teh določil in vztrajanja v nasprotnem, ima ordinarij dolžnost posredovati.

Murska Sobota, 18.1.2013

dr. Peter Štumpf, škof